

Dönem : 1
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 694

İller Bankası Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, İmar ve İskân ve Plân komisyonları raporları (1/646)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2059/362

30 . 1 . 1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İmar ve İskân Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 29 . 1 . 1964 tarihinde kararlaştırılan «İller Bankası Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

İller Bankasınca bugüne kadar yapılan uygulamalardan alınan sonuca göre, görevlerini daha iyi bir şekilde yapabilmesi için, aşağıda açıklanacak sebepler dolayısıyla 4759 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesiyle 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi zorunlu görülmektedir.

1. Kanunun yürürlüğe girdiği 1945 yılı konjonktürüne göre İller Bankası sermayesi 300 milyon lira olarak tesbit edilmiş ve Bakanlar Kuruluna bu sermayeyi 1 misline kadar artırabilme yetkisi tanınmıştır. Bakanlar Kurulu 17 . 2 . 1959 tarihli ve 4/11309 sayılı kararname ile sermayeyi 600 milyon liraya çıkarmıştır.

1945 yılına nazaran konjonktür 10 misline yakın bir yükseliş gösterdiğinden, biriken sermaye, belediyelerin halihazır borçlanma gücüne nazaran dahi yetersiz kalmaktadır. Belediyelerin gelirleri ve dolayısıyla borçlanma güçleri artırdığı takdirde bütütün yetersiz kalacaktır. Bu bakımdan kanunun 2 nci maddesinin aşağıda mârüz sebeplerle değiştirilmesi sırasında sermayenin 300 milyon yerine, bugünkü fiilî durumu olan 600 milyon lira olarak değiştirilmesi gerekli görülmektedir. Esasen bankanın halihazır sermaye artışı temposu ile 4 - 5 yılda sermayenin 600 milyonu aşacağı anlaşılmaktadır.

2. Aynı 2 nci maddede bu sermayenin 120 milyon lirasının il özel idareleri, 120 milyon lirasının belediyeler ve 60 milyon lirasının da köyler tarafından sağlanacağı kayıtlı bulunmaktadır. Sermaye miktarı 600 milyon liraya çıkarılınca yukarıda ortak idarelerce ödeneceği belli edilen miktarlar da birer misli artırılmıştır.

Belediyele 1963 yılı sonunda 240 milyon liralık ortaklık sermayesini tamamen ödemiş duruma gelecekler, fakat il özel idareleri 240 milyon liralık ortaklık paylarından ancak takriben 80 milyon liralık kısmını, köyler ise 120 milyon liralık ortaklık sermayelerinden 37 milyon lirasını ödemiş duruma geçebileceklerdir. Bu şekilde tahsilâta devam edildiği takdirde, 1963 yılı so-

nundan itibaren belediyelerden ortaklık payı olarak bir para alınması mümkün olmayacak. buna mukabil, il özel idareleri ve köyler ise ortaklık paylarını ancak 20 - 50 sene sonra tamamlayabileceklerdir.

Bu halin çeşitli sakıncaları olduğu bir gerçektir.

a) Banka, 1963 yılı sonunda en önemli bir kaynağından (Belediyeler sermaye payı) yoksun kalacaktır.

Halen memleketimizin en önemli iş konusunu beş yıllık yatırım programının teşkil ettiği bilinen bir gerçektir. İller Bankasının bu alanda aldığı görevi aksatmadan yerine getirebilmesi için belediyelerden ortaklık payı tahsisatına devam etmesi zorunlu bulunmaktadır. Hüsüyle 5 yıllık programın tahakkuku için yapılan hesaplarda bu tahsilâtın devam edeceği daima göz önünde tutulmuştur.

Esasen, bankanın hemen hemen bütün yardım ve yatırımlarını belediyelere inhisar ettirdiği bir vakıa olduğuna göre belediyelerin sermaye paylarını göndermeye devam etmeleri ve banka sermayesine iştiraklerinin bir nisbet ile sınırlandırılmaması tabii bir sonuç olarak belirtilmektedir.

b) Kanunda sözü edilen madde değiştirilmediği takdirde yukarıda belirtildiği üzere, tesbit edilmiş bulunan banka sermayesinin tamamlanması uzun yıllar tahakkuk etmiyecek, bu ise bankanın öz kaynakları ile ortak idarelerine (Belediyeler, özel idareler ve köyler) daha geniş ölçüde ve daha faydalı olarak hizmet etmesine daima bir engel teşkil edecektir.

Bankanın memleket ölçüsünde yapacağı hizmetlerin gün geçtikçe çoğalmakta olduğu da bir gerçektir.

4759 sayılı Kanununun 2 nei maddesinin tasarıda gösterildiği şekilde değiştirilmesi ve senelerden beri yapılagelen uygulanmanın böylece devam etmesi, belediyelerin yapmakla görevli buldukları kamu hizmetlerinin daha rasyonel bir şekilde devamı ve tamamlanması sağlanmış olacaktır.

Belediyelerin ortaklık sermaye paylarını göndermeye devam etmeleri bu yönden de lüzumlu ve hakkaniyet icabıdır. Filhakika yeni kurulan belediyeler hiç ortaklık payı ödemedikleri halde bugüne kadar ortaklık payı ödemiş belediyelerle aynı hizada bulunacaklar ve bankadan aynı şekil ve surette faydalanacaklardır. Bu ise diğer belediyelerin hukukunu ihlâl eder bir mahiyet taşımaktadır.

Tasarının kanunlaşması halinde bu sakınca da ortadan kalkacaktır.

Bu itibarla bankanın daha verimli ve memleket ölçüsünde faydalı ve kuvvetli bir müessese olarak kalması ve çalışma yapabilmesi için 2 nei maddenin değiştirilmesi uygun ve zorunlu görülmektedir.

3. Kanununun 2 nei maddesinde yukarıda yazılı sebeplerle değişiklik yapılırken, mer'i 2 nei maddede yer alan 3 nei maddenin D. E. F. ve G. fıkralarına ait hükmün 2 nei maddeden çıkarılarak 3 nei maddeye son fıkra olarak eklenmesi madde metinlerine sarahat verilmesi bakımından uygun görülmüş ve kanununun 3 nei maddesine bu sebeple bir fıkra eklenmiştir.

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No: 1/646

Karar No: 31

22 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığa

İller Bankası Kanununun 2 nei maddesinin değiştirilmesi ve 3 nei maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüldü.

Gereğede de sarahaten izah edildiği gibi, hizmetlerin verimli bir şekilde yürütülmesini temin edebilmek için, bankanın 600 000 000 lira olan sermayesini bir misline kadar artırmak yetkisininin

Bakanlar Kuruluna verilmesi maksadiyle hazırlanmış olan tasarı, komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince İmar ve İskân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı Kırklareli <i>M. Alâeddin Eriş</i>	Başkanvekili Erzurum <i>T. Telli</i>	Sözcü Eskişehir <i>Ş. Asbuzoğlu</i>	Kâtip Konya <i>K. Ataman</i>
Aydın <i>M. Gedik</i>	Edirne <i>İ. Ertem</i>	Erzurum <i>A. Şenyurt</i>	İstanbul <i>Z. Altınoğlu</i>
Maraş <i>A. Hüdayioğlu</i>	Sivas <i>İ. Göker</i>	Urfa <i>K. Eroğan</i>	İmzada bulunamadı Van <i>Ş. Köseresoğlu</i>

İmar İskân Komisyonu raporu

Millet Meclisi

İmar ve İskân Komisyonu

Esas No. : 1/646

Karar No. : 8

26 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığa

4759 sayılı İller Bankası Kanununun 6407 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve 3 ncu maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan kanun tasarısı, İçişleri Komisyonu raporu esas alınarak ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü:

Tümü üzerinde cereyan eden görüşmeler sonunda:

Kanun tasarısının gerekçesinde de etraflıca izah olunduğu gibi İller Bankasının hemen hemen bütün yatırımları belediye hizmetlerine inhisar etmektedir. Belediyeler sermaye paylarını tamamen ödemiş olduklarından bu değişiklik ile bundan böyle de belediyelerin sermaye paylarını ödemeleri temin edilecek ve bu iştirakin muayyen bir miktar ile tahdit olunmayıp sermaye tamamlanincaya kadar devam etmesi sağlanmış olacaktır. Bu suretle de memleketimizin mühim bir ihtiyacını karşılamakta olan İller Bankasının faaliyet ve daha çok hizmet etmek imkânı sağlanmış olacaktır.

Bu mülâhazalar ile hazırlanmış olan kanun tasarısı ve Millet Meclisi İçişleri Komisyonu raporu prensip itibariyle yerinde görülerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 nci maddesini vuzuha kavuşturmak bakımından değiştirilen kanunun tarih ve numarası da zikrolunarak yapılan bu değişiklik ile madde kabul olunmuştur.

Tasarının diğer maddeleri uygun görüldüğünden aynen kabul olunmuştur.

Belediyeler sermaye paylarını tamamen ödemiş olduklarından ve sermaye tezyidi de yürürlükteki kanuna göre mümkün bulunmadığından toplanmış olan bir milyon dörtyüzbin lira ayrıca muvakkat bir hesaba alınmıştır. Komisyonumuz bu ve kanun yürürlüğe girinceye kadar toplanacak olan meblâğın sermayeye ilâve olunmasını temin gayesiyle bir defa tatbik kabiliyeti olduğu nu da nazara alarak, tasarıya bir geçici madde ilâvesini uygun görerek tedvin etmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İmar ve İskân

Komisyonu Başkanı

Ankara
İ. İmirzalıoğlu

Başkanvekili

Nevşehir
R. Demirsoy
İmzada bulunamadı

Sözcü

Adıyaman
A. Atalay

Kâtip

Çorum
M. Dündar

M. Meclisi

(S. Sayısı : 694)

Ankara
Z. Pehlivanlı

Bursa
E. R. Akyürek

İstanbul
R. Ülker
İmzada bulunamadı

Kastamonu
O. Z. Oktay

Nevşehir
A. B. Numanoğlu
İmzada bulunamadı

Bütçe Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No: 1/646
Karar No: 22

14 . 4 . 1964

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuza havale edilmiş bulunan «İller Bankası Kanununun 2 ne maddesinin değiştirilmesi ve 3 ne maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı» Millet Meclisi İçişleri ve İmar ve İskân Komisyonlarının tasarısı üzerindeki raporlarıyla birlikte ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü.

Tasarı gerekçesinden, komisyon raporlarından ve Hükümet temsilcilerinin verdiği izahattan anlaşıldığına göre;

Her yıl süratle artan il özel idareleriyle, belediye, köy idarelerinin ve bu idarelerin kuracakları birliklerle adı geçen birliklere bağlı tüzel kişiliği olan veya olmayan katma bütçeli idare ve kurumların çeşitli Bayındırlık hizmetlerinin karşılanmasında malî ve teknik bakımdan yardımcı olan İller Bankasının 17 . 2 . 1959 tarih 4/11309 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla 600 milyon liraya yükseltelen sermayesi belediyelerin halihazır borçlanma gücüne nazaran dahi tamamen yetersiz kalmaktadır.

Kuruluş amacına uygun olarak, ortak idarelerini teşkil eden belediyelerin, özel idare ve köylerin harita, imar, plân, su, elektrik ve kanalizasyon işleri gibi kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi istikametinde vâkı ısrarlı talepleri muvacehesinde, hizmetlerin yerine getirilemeyeceği Banka sermayesinin, belediyelerin gelirleri dolayısıyla borçlanma gücünde zaruri artırmalar yapılması neticesinde bütçünün yetersiz kalacağı aşikâr olmaktadır. 4 - 5 yıl zarfında 600 milyon liralık sermayenin, belediyelere aidolan 240 milyon liralık kısmının tamamlandığının tesbit edilmesi üzerine 17 . 2 . 1959 tarih 4/11309 sayılı Kararname ile fiilen vâkı olan sermaye tezyidinin Banka Kanununun 2 ne maddesinde Hükümet tasarısındaki teklif veçhile değişiklik yapılmak suretiyle tescili ve bu suretle yine Bakanlar Kurulu kararıyla ve kolaylıkla sermayenin 1 milyar 200 milyon liraya iblâğını sağlayacaktır. Sermayenin artması ile Banka ortak idarelere uzun vadeli olan daha fazla krediyi daha düşük faizle temin etmek gibi maksada uygun imkâna kavuşmuş olacaktır.

Tasarının 1 ne maddesinin İmar ve İskân Komisyonunca vuzuha kavuşturulan şekliyle, diğerlerinin de aynen kabulü uygun görülmüştür.

Halihazır Banka sermayesinin belediyelere aidolan kısmı; yürürlükteki kanuna göre 240 milyon liralık hududu 1 milyon 400 bin lira aşmış ve bu meblâğ da sarf edilmiş bulunduğu için fiilî ve zaruri bir vâkıanın tescilini temin ve bu tasarı kanunlaşmaya kadar muvakkat bir hesapta toplanacak meblâğın sermayeye ilâvesini temin gayesiyle İmar ve İskân Komisyonunca tasarıya eklenen geçici madde de aynen kabul edilmiştir.

Tasarının önemine ve müstaceliyetine binaen öncelik ve ivedilikle görtüşilmek ve Genel Kurulun tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Trabzon A. Ş. Ağanoğlu	Sözcü İzmir N. Mirkelâmoğlu	Kâtip Yozgat C. Sungur	Adana Muhalefet gerhim ilişik K. Sarıbrahimoğlu
Afyon Karahisar Muhâlifim M. Turgut	Ankara N. Berkkan	Artvin Muhâlifim Ş. O. Avcı	Diyarbakır H. Gündoğan
Elâzığ H. Müftügil	Gümüşane S. Savacı	İzmir İ. Gürsan İmzada bulunamadı	İzmir Muhâlifim N. Kürşat
Kars K. Okyay	Niğde Muhâlifim, ayrıca izah edeceğim R. Soyer	Sakarya B. Akdağ	Sivas M. Vural
	Trabzon A. Şener	Yozgat V. Uyar	Trabzon A. R. Uzuner

MUHALEFET ŞERHİ

İller Bankası mevzuatına göre; İller Bankası sermayesi belediye ve özel idarelerin verdikleri % 5 ortaklık hisseleri ile teşekkül eder.

Gelirleri miktarına göre müterakki bir hisse iştiraki almamak, sıyyanen her belediye ve özel idareden % 5 gibi donmuş bir nisbet üzerinden hisse iştiraki almak, vergi hukukumuzdaki müterakki, modern ve adaletli vergi prensibine ve Anayasamızın sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerine aykırıdır.

Bankanın mevcut bu adaletsizliği yukarıda işaret ettiğim istikamette düzelterek tedbirleri alıp gerekirse kanun değişikliğini Hükümet kanalı ile Meclise getirmeleri, modern ve adaletli esasların tatbiki neticesinde elde edilecek neticeye göre gerekli tedbirleri istemeleri icabeder.

Vergi prensiplerimize ve sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerine aykırı bu durum düzeltilmeden sermayenin bir misli tezyidi, mevcut adaletsizliğin bir misli artırılmasına cevaz vermek demektir.

Bu sebeple kanun teklifine muhâlifim.

Adana Milletvekili
K. Sarıbrahimoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İller Bankası Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 4759 sayılı Kanunun 6407 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Madde 2. — Bankanın sermayesi 600 000 000 liradır. Bu sermaye Bakanlar Kurulu kararıyla bir misline kadar artırılabilir.»

MADDE 2. — Aynı kanunun 3 ncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

«Yukarıda D. E. F. G. fıkralarında belirtilen gelirler, banka sermayesi tamamlandıktan sonra, ihtiyat akçesi hesabına geçirilir.»

MADDE 3. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

29 . 1 . 1964

Başbakan
İsmet İnönü

İMAR VE İSKÂN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İller Bankası Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 13 . 4 . 1945 tarih ve 4759 sayılı Kanunun 11 . 3 . 1954 tarih ve 6407 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 2. — Bankanın sermayesi 600 000 000 liradır. Bu sermaye Bakanlar Kurulu kararı ile bir misline kadar artırılabilir.»

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 4759 sayılı Kanunun bu kanunla tadil edilen 2 nci maddesindeki eski hüküm gereğince tahsil edilip bankaca muvakkat hesaba alınmış ve alınacak olan paylar, bu kanunun yürürlüğe girmesini mütaakip ortaklık payları olarak banka sermayesine eklenir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE, PLAN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İller Bankası Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — İmar ve İskân Komisyonunun 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — İmar ve İskân Komisyonunun geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı
K. Satır
Devlet Bakanı
İ. S. Omay
Devlet Bakanı
M. Yolaç
Devlet Bakanı V.
İ. S. Omay
Adalet Bakanı
S. Çumrak
Millî Savunma Bakanı
İ. Sancar
İçişleri Bakanı
O. Öztrak

Dışişleri Bakanı V.
K. Satır
Maliye Bakanı
F. Melen
Millî Eğitim Bakanı
İ. Öktem
Bayındırlık Bakanı
A. H. Onat
Ticaret Bakanı
F. İslimyeli
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
K. Demir
Güm. ve Tekel Bakanı
M. Yüceler
Tarım Bakanı
T. Şahin

Ulaştırma Bakanı
F. Alpiskender
Çalışma Bakanı
B. Ecevit
Sanayi Bakanı
M. Erten
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
H. Oral
Turizm ve Tanıtma Bakanı
A. İ. Göğüş
İmar ve İskân Bakanı
C. Uzer
Köy İşleri Bakanı
L. Yurdoğlu

